

Zonnedauw

driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Noord-Limburg (Lommel-Overpelt)

2012 nr 3

Jaargang 44
juli-augustus-september

**Fotoimpressies van de vierdaagse tuinen- en landschapsreis naar East-Sussex,
West-Sussex, Surrey en Kent (Engeland) van 8 tot 11 juni 2012**

WWW.NATUURPUNT-NOORDLIMBURG.BE

Afdelingsbestuur

Gène Wellens, erevoorzitter	
Luc Winters, voorzitter	luc.winters@telenet.be
Jan Leroy, co-voorzitter	jan.leroy@skynet.be
Marie-Louise Bosmans, ondervoorzitster	
Albert Mertens, schatbewaarder	albert.mertens@skynet.be
Paul Verheyen, secretaris, redactie Zonnedaauw	pool.verheyen@skynet.be
Leon Plessers, ledenadministratie	leon.plessers@helvoet.com
Henri Cuyvers, afgevaardigde voor Provinciaal overleg	henricuyvers@telenet.be
Albert Geuens,	bertgeuens@skynet.be
Carl Vertommen	carl.vertommen@telenet.be
Marc Geuens,	marcgeuens1@telenet.be
Gerard Jannis,	
Jansen Toon	totom@telenet.be
Herman Poorters	hermanpoorters@hotmail.com
Rik Theuws,	rik_theuws@hotmail.com
Henri Vaesen,	
Paula Alaerts-Vliegen, beheer Wateringhuis, feestcomité	petrus.alaerts@telenet.be
Annemie Alaerts-Van Endert, feestcomité	patrick.van.endert@telenet.be
Hanne Maes, lay-out Zonnedaauw	hanne_maes@pandora.be

WERKGROEPEN

Albert Geuens: vogelwerkgroep	bertgeuens@skynet.be
Guido Jansen: vissenwerkgroep	gijans@hotmail.com
Luc Winters: amfibieën en reptielen	luc.winters@telenet.be
Gerard Jannis: libellen	gerard.jannis@telenet.be
Pierre Alaerts: planten	petrus.alaerts@telenet.be
Peter Waelbers: zoogdieren	
Albert Mertens: natuurgidsen	albert.mertens@skynet.be

CONSERVATORS NATUURGEBIEDEN

Hoofdconservator (H.C.) en coördinator	Gerard Jannis
“De Vloeiweiden in de Watering” (Lommel-Kolonie),	Albert Mertens (H.C.), en Pierre Alaerts
“De Lommelse heidegebieden”: de Riebos, de Blekerheide, de Heuvelse heide en de Kattenbosserheide,	André Geypen (H.C.), en Michel Emmers
“De Tip”, (dendrologisch park in Lommel-Kerkhoven),	Gène Wellens (H.C.), Rik Theuws
“Het Plat” (Overpelt)	Theo Renckens (H.C.), Willy Cox en Luc Winters
“De Dommelvallei” (Hechtel-Eksel, Peer en Overpelt)	Albert Geuens (H.C.) en Wouter Beyen
“De Veewei” (Hechtel-Eksel)	Luc Winters (H.C.) en Fons Kenis

Inhoudsopgave

- Blz 2 Fotoimpressies van Tuinen- en Landschapsreis naar Engeland.
- Blz 3 Afdelingsbestuur
- Blz 4 Brief van de voorzitter
- Blz 5 Aankondiging van Activiteiten
- Blz 9 Zomerfeest Katershoeve
- Blz 10 Kijken in het duister: Vleermuizentocht
- Blz 11 Verslag van driedaagse uitstap naar Larochette
- Blz 13 Nieuws van de Slobkousjes
- Blz 14 Verslag Project Levend Zand: Biodiversiteitsweekend
- Blz 16 Publiciteit.
- Blz 17 Prikbordblad : uit te knippen
- blz 20 Daar zijn de harsmanneltjes
- Blz 21 Nuttige en schadelijke vogels
- Blz 22 Groot nieuws: geboorte van vlinderwerkgroep
- Blz 22 Familienieuws.
- Blz 23 Achterste binnenomslag: Colofon

Brief van de voorzitter

De Projectgroep Levend Zand heeft samen met onze afdeling en Natuurpunt Netebronnen het derde biodiversiteitsweekend georganiseerd in Akindo te Lommel-Werkplaatsen. Meer dan 75 specialisten en vrijwilligers zijn gedurende drie dagen op zoek gegaan naar flora en fauna in enkele gebieden van Lommel en Mol. Ondanks het slechte weer op zondagochtend werden er bij de 35 activiteiten en tijdens de meer dan 200 uren veldwerk nu al meer waarnemingen opgetekend dan bij ons eerste weekend in 2010 en er moeten nog vele waarnemingen ingegeven worden. Ook deze keer werden er spectaculaire ontdekkingen gedaan. Ze zijn allen terug te vinden op Waarnemingen.be onder projecten.

Tijdens dit weekend werd ook het tussentijds rapport gepresenteerd. Het feit dat deputé Frank Smeets, burgemeester Vanvelthoven, Gui Winters (ANB) en Jan Stevens (Likona) aanwezig waren, bewijst dat het biodiversiteitsweekend stilaan meer bekendheid heeft gekregen. Allen waren ze verrast van de professionaliteit van dit initiatief.

Samen met o.a. Levend Zand en Vogelbescherming Vlaanderen heeft Natuurpunt Noord-limburg een bezwaarschrift ingediend tegen de plannen om op Maatheide 9 nieuwe windmolens te plaatsen. Eerder hadden we al eens bezwaarschrift ingediend tegen 3 windturbines rond Farm Frites. De provincie Limburg telt momenteel 25 windturbines, voor 90 nieuwe windmolens werd er al een vergunning afgeleverd en er zijn er nog 40 extra in behandeling. In het kader van CO2 neutraal hoopt het provinciebestuur tegen 2020 150 windturbines te tellen, goed voor 225.000 gezinnen.

Natuurpunt Noord-limburg is niet tegen windmolens, maar vraagt wel dat er niet alleen met de economische belangen rekening zal gehouden worden. We vragen daarom om de Maatheide uit het Limburgs "Windplan" (plaats waar windmolen kunnen komen) te halen. De Maatheide is gelegen op een van de belangrijkste vogeltrekroutes van België. Ook komen hier tienduizenden meeuwen overnachten. Het gaat om een van de belangrijkste meeuwenslaapplaatsen van Vlaanderen. Op één dag werden er zelfs 28.000 meeuwen geteld. Het is daarom ook geen toeval dat de trektelpost net hier werd geïnstalleerd. In de eerste week van november werden er in 2009 en 2010 meer dan 100.000 trekvogels geteld. Dus zeker een bezoekje waard.

Luc WINTERS, voorzitter

ACTIVITEITEN

AANKONDIGING

Zondag 1 juli 2012

A. Geleide wandeling in de Vloeiweiden te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse natuurgidsen: Toon Jansen en Dirk Delchambre
Samenkomst: om 13.45 uur aan het WateringHUIS en om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat.

B. Verzendingsklaar maken van Zonnedauw nr. 3 - 2012

Vermits we in O.C. "De Geer" in Eksel niet meer goed terecht kunnen, zullen we ons ledenblad "Zonnedauw" in het vervolg verzendingsklaar maken ten huize van Paul en Josée Verheyen-Vandeweyer, Kleinmolenstraat 8 te Neerpelt, tenzij er te gelegener tijd een andere locatie wordt voorgesteld.

Zaterdag 7 juli 2012

Beheerswerken in het Dommeldal

Leiding: Gerard Jannis
Samenkomst: om 9 uur aan het zuiveringsstation te Eikelbosstraat Eksel. Einde tegen 12 uur.
Activiteit: bijeenrapen van hooi. Voor werkmateriaal wordt gezorgd.
Laarzen kunnen nuttig zijn.

Donderdag 12 juli 2012

Vogelbuurten

Leiding: Pieter Cox
Plaats: 20 uur in het WateringHUIS, Oude Maai 80 Lommel-Kolonie

Zondag 5 augustus 2012

Geleide wandeling in de Vloeiweiden te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse natuurgidsen: Albert Jansen en Viviane Lenaerts
Samenkomst: om 13.45 uur aan het WateringHUIS en om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat.

Maandag 6 augustus 2012

Avonduitstap naar Het Pijnven te Lommel en Eksel

Doel: Observeren van de Nachtzwaluw.
Leiding: Albert Geuens.
Samenkomst: om 20.30 uur op de parking van het staatsbos "Het Pijnven" nabij het Bosmuseum Kiefhoekstraat (weg van Eksel naar Kerkhoven).

Donderdag 16 augustus 2012

Vogelbuurten

Leiding: Pieter Cox
Plaats : 20 uur in het WateringHUIS, Oude Maai 80 Lommel-Kolonie

Vrijdag 17 augustus 2012

Glimwormtocht in De Veewei

Samenkomst:: autokeuring te Hechtel-Eksel
Vertrek: om 20.30 uur tot 23 uur
Leiding: Albert Geuens

Zondag 19 augustus 2012

A. Aanvang vogeltrekwaarneming en ornithologisch ringwerk aan het reservaat De Veewei te Eksel.

Nu wekelijks tot 28 oktober : zie meer info in deze Zonnedauw.
Leiding: Albert Geuens (tel.: 011/73.27.44)
Samenkomst: Om 9 uur op het reservaat De Veewei, Kiefhoekstraat te Eksel. Einde: 12 uur.
Vervolgens om de veertien dagen 's zondags tijdens trekseizoen; verrekijker of telescoop zijn aange-
wezen. Alles te volgen via website www.natuurpunt-noordlimburg.be

B. Seizoenswandeling in ons reservaat Het Plat te Overpelt

Leiding: Theo Renckens , John Verboven en Willy Cox.
Samenkomst: Om 14.00 uur aan de Schapenstal aan het einde van de Palisstraat.

Zaterdag 25 augustus 2012

Fietstocht langsheen onze natuurgebieden in het Netedal.

Leiding: Gerard Jannis
Samenkomst: Om 9 uur vertrek aan de kerk van Eksel. Einde voorzien om 16 uur.
Het is een daguitstap en per fiets zullen we natuurgebieden in het Netedal aandoen en ter plaatse korte verkenningen maken en uitleg krijgen. We nemen onze picknick mee, die we ergens te velde zullen nuttigen.

Zondag 26 augustus 2012

Vogeltrekwaarneming en ornithologisch ringwerk aan het reservaat De Veewei te Eksel.

Leiding: Albert Geuens (tel.: 011/73.27.44)
Samenkomst: Om 9 uur op het reservaat De Veewei, Kiefhoekstraat te Eksel. Einde: 12 uur.
Verrekijker of telescoop zijn aangewezen. Te volgen via website www.natuurpunt-noordlimburg.be .

Zaterdag 1 september 2012

A. Natuurwandeling in onze heidereservaten Riebos en Bleekerheide

Leiding: André Geypen en Michel Emmers.
Samenkomst: In de Putten (eerste straat links achter kanaalbrug van de weg naar Luyksge-
stel). Aanvang en einde: van 9 uur tot 12 uur.

B. Vleermuizenhappening : kijken in het duister, nacht van de fladderaars

Samenkomst: om 20 uur te Kattenbos aan de basisschool "Eymard".
Voor meer bijzonderheden zie verder in deze Zonnedauw.

Zondag 2 september 2012

A. Vogeltrekwaarneming en ornithologisch ringwerk aan het reservaat De Veewei te Eksel.

Leiding: Albert Geuens (tel.: 011/73.27.44)
Samenkomst: Om 9 uur op het reservaat De Veewei, Kiefhoekstraat te Eksel. Einde: 12 uur.
Verrekijker of telescoop zijn aangewezen. Te volgen via website www.natuurpunt-noordlimburg.be .

B. Geleide wandeling in de Vloeiweiden te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse natuurgidsen: Willy Jacobs en Dirk Delchambre
Samenkomst: Om 13.45 uur aan het WateringHUIS en om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat.

Zaterdag 8 september 2012

Zomerfeest Natuurpunt Noord-Limburg en Hechtel-Eksel in de Katershoeve te Hechtel

Programma: 14.30uur start wandeling en aansluitend om 17.30 uur barbecue tot 23 uur aan de Katershoeve
Samenkomst voor de wandeling: parking aan de kruising Hoefstraat met Oude Barrierstraat te Hechtel.
Voor de barbecue voorafgaandelijk inschrijven voor 2 september 2012 bij Paula Alaerts of Annemie Vanendert-Alaerts Tel.: 011/541984 of 011/552786

Voor meer informatie zie verder in deze Zonnedauw.

Zondag 9 september 2012

Vogeltrekwaarneming en ornithologisch ringwerk aan het reservaat De Veewei te Eksel.

Leiding: Albert Geuens (tel.: 011/73.27.44)
Samenkomst: Om 9 uur op het reservaat De Veewei, Kiefhoekstraat te Eksel. Einde: 12 uur.
Verrekijker of telescoop zijn aangewezen. Te volgen via website www.natuurpunt-noordlimburg.be .

Donderdag 13 september 2012

Vogelbuurten

Leiding: Pieter Cox
Plaats : 20.00 uur in het WateringHUIS, Oude Maai 80 Lommel-Kolonie

Zaterdag 15 september 2012

Beheerswerken in het Dommeldal

Leiding: Gerard Jannis
Samenkomst: om 9 uur aan het zuiveringsstation te Eikelbosstraat Eksel. Einde tegen 12 uur.
Activiteit: bijeenrapen van hooi. Voor werkmateriaal wordt gezorgd.
Laarzen kunnen nuttig zijn.

Zondag 16 september 2012

Vogeltrekwaarneming en ornithologisch ringwerk aan het reservaat De Veewei te Eksel.

Leiding: Albert Geuens (tel.: 011/73.27.44)
Samenkomst: Om 9 uur op het reservaat De Veewei, Kiefhoekstraat te Eksel.
Einde: 12 uur.
Verrekijker of telescoop zijn aangewezen.
Te volgen via website www.natuurpunt-noordlimburg.be .

Zaterdag 22 september 2012

Beheerswerken in ons reservaat De Veewei te Eksel

Leiding: Gerard Jannis en de conservators.
Samenkomst: Vanaf 9 uur op het reservaat zelf (Kiefhoekstraat). Voor het nodige werkmateriaal wordt gezorgd. Er worden alleen werkkrachten gevraagd. Laarzen kunnen zeer nuttig zijn, om niet te zeggen noodzakelijk.

Zondag 23 september 2012

A. Roofvogelhappening (Nationale activiteit)

Leiding: Natuurpunt Studie.
Samenkomst: Vakantiehuis Akindo, Werkplaatsen 65, Lommel van 10 tot 17 uur.
Meer informatie op www.natuurpunt.be of in tijdschrift natuur.blad.

B. Vogeltrekwaarneming en ornithologisch ringwerk aan het reservaat De Veewei te Eksel.

Leiding: Albert Geuens (tel.: 011/73.27.44)
Samenkomst: Om 9 uur op het reservaat De Veewei, Kiefhoekstraat te Eksel. Einde: 12 uur.
Verrekijker of telescoop zijn aangewezen. Te volgen via website www.natuurpunt-noordlimburg.be.

Zaterdag 29 september 2012

Beheerswerken in en om het WateringHUIS te Lommel-Kolonie.

Trimestriële onderhouds- en poetsbeurt. Iedereen is welkom van 9 tot 12 uur.

Zondag 30 september 2012

Vogeltrekwaarneming en ornithologisch ringwerk aan het reservaat De Veewei te Eksel.

Leiding: Albert Geuens (tel.: 011/73.27.44)
Samenkomst: Om 9 uur op het reservaat De Veewei, Kiefhoekstraat te Eksel. Einde: 12 uur.
Verrekijker of telescoop zijn aangewezen. Te volgen via website www.natuurpunt-noordlimburg.be.

Dinsdag 2 oktober 2012

Verzendingsklaar maken van Zonnedaaw.

Plaats: Ten huize van Paul Verheyen, Kleinmolenstraat 8 te Neerpelt (tel.: 011/640222)

Zondag 7 oktober 2012

A. Vogeltrekwaarneming en ornithologisch ringwerk aan het reservaat De Veewei te Eksel.

Leiding: Albert Geuens (tel.: 011/73.27.44)
Samenkomst: Om 9 uur op het reservaat De Veewei, Kiefhoekstraat te Eksel. Einde: 12 uur.
Verrekijker of telescoop zijn aangewezen. Te volgen via website www.natuurpunt-noordlimburg.be.

B. Geleide wandeling in de Vloeiweiden te Lommel-Kolonie

Leiding: Noord-Limburgse natuurgidsen: Henri Vaesen en John Verboven
Samenkomst: Om 13.45 uur aan het WateringHUIS en om 14 uur aan het einde van de Koloniestraat.

WEEK VAN HET BOS (Nationale activiteit).

Natuurwandeling in ons "Dendrologische Wielewaalpark Den TIP" te Lommel-Kerkhoven

Samenkomst: om 14 uur aan Den Tip
Leiding: Albert Geuens

ZOMERFEEST

NATUURPUNT NOORD-LIMBURG en HECHTEL-EKSEL

zaterdag 8 september 2012

Het is een traditie geworden om de zomerperiode af te sluiten met een ledenfeest in de prachtig gelegen Katershoeve te Hechtel. De Katershoeve is het lokaal van Natuurpunt afdeling Hechtel-Eksel en is eveneens reservatsboerderij in het brongebied van het reservaat de "Zwarte Beek".

We komen samen om 14.30 uur op de parking gelegen aan de kruising van de Hoefstraat met de Oude Barrierstraat (weg ongeveer tegenover De Ark). Aldaar start een wandeling. Deze namiddagwandeling eindigt aan de Katershoeve.

Aansluitend genieten we hier van een smakelijke barbecue met diverse groenten en sausjes. Tijdens de avonden keuvelen we tussen pot (koffie) en pint en met een lekker stuk vlaai gezellig verder over de voorbije en toekomstige activiteiten...

FEESTPROGRAMMA

Om 14.30 uur : Samenkomst op de parking aan de kruising Hoefstraat met Oude Barrierstraat voor de wandeling .

Vanaf 17.30 uur: Barbecue.

Voor iedere deelnemer is er buiten stokbrood, diverse groenten en sausjes, drie stukken vlees (worst, gemarineerde cotelet, saté) voorzien.

Achteraf is er nog voor iedereen vlaai.

INSCHRIJVINGEN

Iedere deelnemer betaalt 9 € per persoon (tot 15 jaar 6 €) en geeft zich op, **liefst zo mogelijk per e-mail**, ofwel persoonlijk, ofwel per telefoon voor 18 juli of na 18 augustus

aan Paula Alaerts

e-mail: petrus.alaerts@telenet.be; tel.: 011-54 19 84

of Annemie Vanendert-Alaerts

e-mail: patrick.van.endert@telenet.be; tel.: 011-55 27 86

ten laatste op zondag 2 september.

De persoonlijke bijdragen worden ook aan één van beiden betaald op voorhand. Overschrijving kan gebeuren op rekeningnummer 979-2390240-68 van Petrus Alaerts.

AANMERKING

1. In deze bijdrage is het drankverbruik NIET inbegrepen. Iedereen drinkt zo veel (of zo weinig) als hij wilt maar rekent telkens af met de mensen van Natuurpunt die het cafetaria van de Katershoeve die dag runnen. Deze mensen zijn vrijwilligers die belangloos hulp verlenen en daarom ook aan democratische prijzen, zoals in ons WateringHUIS, aan bezoekers koffie, fris- en andere dranken kunnen aanbieden.

2. Bij minder goed of slecht weer kunnen we allen aan tafels zitten, eten en drinken in de Katershoeve in het afdelingslokaal van Natuurpunt Hechtel-Eksel.

Kijken in het donker:

Nacht van de Fladderaars op zaterdag 1 september 2012 om 20u

In Kattenbos in Lommel ligt achter de Basisschool 'Eymard' op het terrein van de Paters van het Heilige Sacrament, een verlaten aardappelkelder. Het oog van een vader wiens dochter er 's avonds dansles volgde viel er op. Laat die vader nu lid zijn van een vleermuizenwerkgroep en het plan om van deze oude aardappelkelder een vleermuiskelder te maken was geboren. Het plan werd overwogen en de juiste personen werden benaderd. Het ANB (Agentschap voor Natuur en Bos) had destijds een fonds voor projecten met vleermuizen, namelijk het vleermuisvriendelijk inrichten van gebouwen.

Vleermuizen leven in twee soorten verblijfplaatsen, een zomer- en een winterverblijfplaats. De zomerverblijfplaats moet lekker warm, droog en donker zijn en de winterverblijfplaats moet vochtig, donker, rustig en constant in temperatuur zijn. Mits een aantal aanpassingen kon dus van deze aardappelkelder een winterverblijfplaats gemaakt worden. Er werd een tussenmuur gemetseld die het voorste gedeelte van de kelder afschermt van het achterste gedeelte. Hierdoor kon het voorste gedeelte nog voor opslag van materiaal gebruikt worden en kon het klimaat in het achterste gedeelte beter geregeld worden (temperatuur en vochtigheid). Ook de schoorsteen werd afgesloten mits een kleine ventilatieopening. Om de vochtigheid tot 100% te krijgen werden waterbekkens gemetseld in de kelder. Deze worden in het najaar gevuld met water dat stilaan kan verdampen. De vele slakken in de kelder gaven al aan dat de luchtvochtigheid al redelijk hoog was. Na deze grove werkzaamheden werden hang- en ligplaatsen voor de vleermuizen gemaakt. Tegen de wanden werden bakstenen bevestigd met in het midden drie ronde holtes ("boerkes") waarin de vleermuizen kunnen gaan liggen. Tegen het plafond werden "vleermuisklokjes" gehangen waarin

de vleermuizen kunnen gaan hangen en tegen de draagbalken werden nog meer bakstenen gelegd. De vleermuizen kunnen dus kiezen wat voor hen de beste slaapplek is. We hebben natuurlijk ook aan de andere dieren gedacht en aan de ingang een spleet in de deur gelaten zodat kleinere dieren zoals egels, kikkers, salamanders, ... ook naar binnen kunnen om te overwinteren.

De kelder is voor de winter klaargemaakt en het was spannend om in de winter te gaan kijken of we "gasten" hadden. Naast vele slakken in de kelder vonden we helaas nog geen vleermuizen. Maar vleermuizen hebben wel tijd nodig om de kelder te vinden. Ook moet het klimaat nog beter afgestemd worden door de luchtvochtigheid en de luchtverversing beter af te stellen.

Tijdens de Nacht van de Vleermuis willen we jullie de vleermuiskelder laten zien. Misschien krijg je ook wel zin om wat voor vleermuizen te doen? Er wordt dan ook een wandeling georganiseerd met aandacht voor vleermuizen, maar ook voor nachtvlinders. Nachtvlinders dienen voor vleermuizen als voedsel. Niet ver van het station ligt een kleine hei waarlangs de wandeling komt. Hier zal wat verteld worden over de vlindersoort 'het groentje', ook al is het donker. Op het sportveld achter de basisschool worden lampen opgesteld om nachtvlinders aan te trekken, zo kan je deze kleine prachtig getekende vlinders van dichtbij bekijken.

In de basisschool is er de mogelijkheid om een tentoonstelling over vleermuizen te bekijken en een hapje en een drankje te gebruiken.

Heb je interesse? We verzamelen op 1 september om 20u aan de achterkant van de Eymardschool, Oude Diestersebaan 5 te Lommel Kattenbos. Toegang is gratis en tot 22u.

Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk

Tijdens het volgende trekseizoen zullen onze vogelliefhebbers hun kennis betreffende onze trekvogels zeker kunnen uitbreiden. Immers op drie plaatsen in Noord-Limburg zullen elk weekeinde leden van onze ornithologische werkgroep actief zijn.

- 1 Vanaf zondag 19 augustus en vervolgens iedere week 's zondags tot 28 oktober 2012 leidt Albert Geuens de vogeltrekwaarnemingen en het ornithologisch ringwerk in ons reservaat Veewei, Kiefhoek te Eksel. Voor meer inlichtingen bel Albert Geuens : Tel.: 011/73.27.44.
- 2 De familie Beyen organiseert andermaal de vogeltrekwaarnemingen en -tellingen op de Bergeykse Dijk grenzend aan het Hagevenreservaat. Hier wordt normaal ELKE zondagvoormiddag geteld, zeker als er verhoogde trekactiviteit is. Voor meer informatie bel even de familie Beyen op: Tel.: 011/64.35.80.
- 3 Op de Maatheide/Kristallijn te Lommel wordt ook aan trektelling gedaan maar dan wel op ALLE DAGEN. Men start op 1 augustus. Contact : Toon Jansen (tel.: 011/54.23.16) en Michel Emmers (tel.: 011/54.28.70) Alles te volgen via onze website : www.natuurpunt-noordlimburg.be

ACTIVITEITEN

VERSLAGGEVING

Verslag van de driedaagse natuuruitstap naar Larochette

in het Groothertogdom Luxemburg op 18, 19 en 20 mei 2012 (Hemelvaartweekend).

Vrijdag 18 mei

Rond 10u30 kwamen we samen in één van de Kerkstraten van Larochette (want er bleken twee Kerkstraten te bestaan in Larochette). Gelukkig was iedereen op tijd. Jef en Fernand hadden zelfs al een

band moeten wisselen, want ze hadden onderweg een stoepwand geraakt. We waren voorlopig met 31 personen, maar later kwamen Michel en André ons nog vervoegen. Zij wisten al hoe mooi de streek was, vermits ze beiden in de buurt op een camping verbleven.

Vandaar reden we enkele kilometers verder naar het kasteel van Beaufort (een ruïne). We kregen de tijd om in de omgeving van het kasteel te picknicken. Vanaf het kasteel doken we de natuur in van het gebied "Klein-Zwitserland". We gingen door het Hallerdal naar het dorpje Haller. Want daar wist onze "oude" reisleader Albert nog een prachtig "bruin" cafeetje liggen.

De natuur was er buitengewoon. De beboste heuvels en de grillig gevormde rotsformaties met namen

zoals het Amphitheater, de Perekop enz. waren indrukwekkend.

Het pad heette eigenlijk het Waterspreeuwenpad, maar deze vogel hebben wij niet gezien. Bijzondere planten waren er wel te vinden, zoals de Blauwzwarte rapunsel, Verspreidbladig goudveil, Eenbes, Bittere veldkers, Eenbloemig parelgras enz.

Toen we in het dorpje Haller aankwamen, werd de dorst nog aangewakkerd omdat Albert wist dat er nog een echt bruin café was, maar helaas hij had ons weer iets wijsgemaakt want het was gesloten. Gelukkig had Marc een echt alternatief namelijk Hotel Enzo, café met een echte raceauto. Na een lekker pintje keerden we via enkele weilanden en een privé optrekje terug naar de auto's.

Moe en voldaan namen we onze intrek in de jeugdherberg van Larochette, waar we 's avonds Josée van Paul nog even mochten vieren, want het was haar 10de deelneming.

Luc WINTERS

Zaterdag 19 mei

Hoewel de weersverwachtingen aanvankelijk niet erg optimistisch waren mochten we evenwel tijdens deze driedaagse uitstap genieten van een heerlijk wandelweertje. Vanaf de jeugdherberg leidde de wandeling langs het riviertje dat het dorp bevoelt

en gaf ons zo een mooi uitzicht op de burcht en de ruïne van Larochette. Een Zwarte ooievaar werd hoog in de lucht waargenomen. Bij onze belangstelling voor een mooie rozentuin, was de bewoonster zodanig opgezet dat ze ons uitnodigde in haar tuin. Vervolgens konden we rustig genieten van de natuur via een breed, slechts licht hellend en schaduwrijk wandelpad door een loofbos in een beekvallei. Temidden van dit groen aan het einde van dit wandelpad prijkte een kasteel in restauratie. Even verder in een weidelandschap omzoomd met hagen waren Grauwe klauwierien en Geelgorzen te zien. In deze omgeving werd tevens een Zwarte wouw waargenomen. Tegen het middaguur arriveerden we op het terras van een zwembad, waar we onze picknick konden aanspreken, die Ivo en Josée met de camionette van Marc hadden aangevoerd. Jef Diepvents, die kon deelnemen aan alle 37 driedaagse uitstappen, ervaarde dit als een zegen hetgeen hij met een vlaai-traktatie wenste te benadrukken. Een proficiat en een dankjewel voor Jef. In de namiddag vervolgden we onze wandeling langs heerlijk glooiende valleien met statige loofbossen en door schilderachtige dorpjes. Terloops werden in een plas jonge Alpenwatersalamanders waargenomen en gevangen, waarbij Leon ons leerde de mannetjes van de vrouwtjes te onderscheiden: de vrouwtjes hebben namelijk een bleke rugstreek, hetgeen bij de mannetjes niet voorkomt. Tevens werd ergens een hagedis onderschept, die deskundig door Luc van een teek bevrijd werd. Op de top van een heuvel houden we even rust bij een kapel, die

voor Compostella-reizigers een baken blijkt te zijn. Het was een heerlijke wandeldag in een prachtige omgeving bij een sindsdien niet meer geziene zonnige dag.

Paul VERHEYEN (foto's Jos en Stefan Winters)

zondag 20 mei

De dag kondigt zich weer zonnig aan. Na een groepsfoto rijden we richting Duitsland naar het Irreler Naturparkcentrum met de Taufelsschlucht (Eifel). Er is een bezoek aan een informatief-didactische opstelling van de ontstaansgeschiedenis der aarde. Daarna volgt een wandeling doorheen een onwaarschijnlijk rotslandschap met bizarre formaties om te eindigen in het bezoekerscentrum, een jagdmuseum. De thuisreis valt een beetje tegen, niet alleen omdat bij het binnenrijden van België fikse regenbuien ons begroeten, maar vooral omdat we 3 uur "mogen" aanschrijven in een file wegens werken op de autostrade.

Paul VERHEYEN

Nieuws van de SLOBKOUSJES

Het was me de lente wel! Wat we mispeuterd hadden, weet ik niet maar de weergoden waren de slobkousjes dit voorjaar niet gunstig gezind. Eén keertje drijfmat en een keer rechtsomkeer moeten maken voor we het eigenlijke startpunt hadden bereikt.

Intussen deden we drie natuurgebieden aan, beheerd door Natuurpunt Noord-Limburg. In volgorde speurden we rond in de watering van Lommel-Kolonie, de Dommelvallei en het Plat. In totaal leverde dit een kleine 300 plantenwaarnemingen op.

In de Wateringen was het letterlijk om te natst. Een leuke vondst daar was de addertong (Ophioglossum). Het is een geslacht van ongeveer 50 soorten varens uit de addertongfamilie (Ophioglossaceae). Ze komen wereldwijd voor, voornamelijk in subtropische en tropische streken, overwegend in vochtige, verstoorde graslanden. De gewone addertong (Ophioglossum vulgatum) komt, zij het zeldzaam, in België en Nederland voor.

In de Dommelvallei was de oogst rijk want we tekenden niet minder dan 131 waarnemingen op. De knolsteenbreek kleurde het geheel wit. Een klein grasje, met bloeiwijze 10 tot 15 cm hoog dat zeer ijl stond, was niet direct op naam te brengen wegens zeer vreemd. Zoiets wordt dan huiswerk van een of andere goede ziel. En na enige dagen is er dan resultaat: een zachte dravik.

Eind mei verkenden we dan het Plat. Bij de ingang van het gebied stond de knolboterbloem ons al op te wachten. Haar bloem is goudgeel, en ze is gemakkelijk te herkennen aan de teruggeslagen kelk.

De bloemsteel is gegroefd en de stengel is onder de grond of aan de voet knolvormig verdikt waaraan ze ook haar naam dankt. De 2-3 cm grote gele bloemen zijn alleenstaand en bloeien van april tot juni. Je zou ze hier niet echt verwachten want in zijn habitat is de grond meestal kalkhoudend, matig voedselrijk, en grazig. Volgens Luc is hij dan ook waarschijnlijk meegekomen met maaskiezel.

Echt op zijn plaats in het Plat is de vleugeltjesbloem. Wie zich aangesproken voelt en graag geïnformeerd wordt over de werking van de slobkousjes stuurt gewoon een e-mail naar Jan.leroy@skynet.be. Je krijgt dan wekelijks onze nieuwsbrief toegestuurd met het relaas van de voorbije wandeling en de afspraak voor de volgende.

Jan LEROY

Biodiversiteitsweekend

Ook het derde biodiversiteitsweekend Levend Zand zorgt voor verrassingen

Veel soorten in de overgang van droog naar nat

Afgelopen weekend organiseerde de Projectgroep Levend Zand voor het derde achtereenvolgende jaar een biodiversiteitsweekend in Lommel-Werkplaatsen. Met 75 specialisten, medewerkers en gasten werd de stijgende lijn in het aantal deelnemers doorgezet. Door de slechte weersomstandigheden op zondag kon de beschikbare tijd helaas niet volledig worden benut. Toch werden circa 180 uren veldwerk verricht, gespreid over 35 activiteiten. Die liepen uiteen van het vangen van nachtvlinders, via het scheppen naar waterorganismen tot het strepen van planten en traceren van vleermuizen.

Voor het eerst werden niet alleen de droge biotopen van Lommel in het project betrokken. Onder het motto 'Grenzeloze natuur op een helling' vonden ook activiteiten plaats in de Molse gebieden Verkallen, De Maat en Den Diel. Hiermee wilde de organisatie aantonen dat met name de overgang van het Kempense plateau naar de Molse slenk tot een grote en gevarieerde biodiversiteit leidt. De al meer dan 1200 waarnemingen die hier op waarnemingen.be zijn samengebracht

ondersteunen dat. De lijst zal de komende dagen en weken nog sterk groeien, omdat veel soorten nog op naam moeten worden gebracht.

De 28 gedetermineerde libellensoorten onderstrepen nog eens het belang van de Molse regio voor deze

De invasie van de Gevlekte Witsnuitlibel ging niet aan het Levend Zand-weekend voorbij (Lex Peeters).

De grote sluipwesp Megarhyssa vagatoria heeft ook de Molse en Lommelse reservaten Berkenbiotopen bereikt (Lex Peeters).

familie. Leuke soorten waren de Vroege glazenmaker, de Beekrombout, de Zuidelijke keizerlibel en drie soorten Witsnuitlibellen, waaronder de Gevlekte die momenteel een invasie beleeft. Op één plek werd een populatie van *Megarhyssa vagatoria* gevonden, de sluipwesp die samen met zijn gastheer *Tremex fuscicornis* (Reuzenhoutwesp) in de grensregio aan een spectaculaire opmars bezig is. Ook van de pas vorig

Van de Goudglanzende schalebijter bleek een goede populatie aanwezig (Lex Peeters).

jaar ontdekte Paddestoelenmug *Keroplatus tiploides* werden twee nieuwe locaties aangetroffen. Verheugd waren de keverspecialisten over de aantallen van de Kleine poppenrover (natuurlijke vijand van de Eikenprocessierups), de Goudglanzende schalebijter en de Slakkenloopkever. Ze duiden op goede populaties van deze zeldzame soorten. Ook een waarneming van de loopkever *Oodes helopioides* was verrassend.

Onder de Nachtvindervangsten waren de Zuidelijke tandvlinder, de Zwartpuntvolgeling, de Tandjesuil, de Olijfkleurige boegsprietmot, de Moerasmicro-uil en maar liefst 42 Rietluipaarden op één locatie. In het Maat-reservaat werd de aanwezigheid van de Veenmol voor het eerst opgemerkt. Een andere interessante vaststelling was dat een grote kolonie Gewone mijnspringen na plagwerkzaamheden was aangewassen van circa 40 naar minimaal 225 exemplaren. Veenhommel, Bergveldwesp en Zwarte Sachembij kwamen bovenaan de lijst van de angeldragerspecialisten en liefhebbers van zweefvliegen genoten van de Ingesnoerde waterzweefvlieg en de Grote grijze bladloper. Ook leuk was de zeldzame watermijt *Limnochares aquatica*, die op Grote Schaatsenrijders parasiteert.

De plantenliefhebbers tot slot, kwamen o.a. met Grote Wolfsklauw, Kleinste egelskop, Moerasvaren en Paarse schubwortel aan hun trekken.

Het evenement, waarvoor Projectgroep Levend Zand weer op ondersteuning van de Natuurpunt-afdelingen Noord-Limburg en Netebronnen kon rekenen, kende ook een officieel moment. De Lommelse Burgemeester Peter van Velthoven, gedeputeerde Frank Smeets, Jan Stevens namens Provinciaal Natuurcentrum Het Groene Huis en Guido Winters namens ANB namen een verslag met de resultaten van de eerste twee edities in ontvangst. Aansluitend overhandigden enkele kinderen de burgemeester foto's van de Lentevuurspin, de Gladde Slang, de Veldleeuwerik en de Komavvlinder en droegen daarmee symbolisch de verantwoordelijkheid over deze karakteristieke soorten aan hem over. "Zult u er alstublieft zuinig op zijn?", klonk het wat verlegen.

Burgemeester Van Velthoven en de Lentevuurspin: door en voor de nieuwe generatie bij elkaar gebracht... (Pieter Cox).

Schilderwerken Gieltkens Raaf
SCHILDER- EN BEHANGWERKEN
5 Generaties vakmanschap

REYENSTRAAT 5
3900 OVERPELT

011/66-46-13
RAFGIELKENS@HOTMAIL.COM

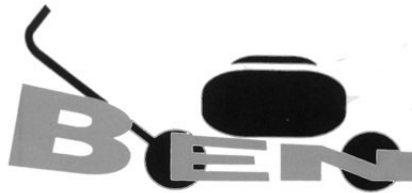
Ook je
verzekeringen
hebben een
check-up nodig!

Zakenkantoor Gutschoven
Nieuwe Markt 31 • 3900 Overpelt
011/ 66 13 12
www.dvvoeverpelt.be

Opentijden: Ma, Vr, 09.00 - 11.30 en 13.30 - 16.00 • Di, Do, 09.00 - 11.30 en 13.30 - 18.00 • wo 09.00 - 12.00 ff op afspraak

DVV
Raad op mensenmaat

TUINMACHINES & TOEBEHOREN

BEN MERTENS

Astridlaan 214 - 3900 Overpelt

Tel. 011 - 66 43 00

Open vanaf 19 u. - Woe. gesloten

SCHILDER- & BEHANGWERKEN

Omdat u staat
op kwaliteit!

Marc Geuens

0478 542251

Lommelsebaan 64
3940 Hechtel-Eksel

KAMPEER- EN BUITENSPOORTZAAK

DEN OUTBACK

Alles voor de
Wandelaar,
Avonturier, ...

Galerij Vivaldi, LOMMEL, 011/554450

Open: van 10.00 tot 18.00 u. denoutback@scarlet.be
Zondag en Maandag gesloten.
Bezoek onze site: www.denoutback.be

LIMBURG INTERNATIONAL
UN REISBURO I

Stationsstraat 1 bus 1 3910 NEERPELT Tel. 011/80 39 80 fax 011/ 64 03 23
e-mail: info@li-reizen.be (Lic. A 1267)

Uw reisburo en autocarbedrijf voor:

- Alle forfaitreizen
- Groepsreizen op maat
- Eëndagsreizen op maat
- Tickets voor lijnvluchten
- Verhuur autocars tot 72 plaatsen

Vraag vrijblijvend informatie.

Tot binnenkort!!!

 HENDRIKS
Rijschool

Autorijschool	Hendriks nv
Leopoldlaan	44
3900	Overpelt
Tel.	011 / 80 98 80
Fax	011 / 64 99 72
E-mail	info@hendriks.be

Rijschool HENDRIKS NV heeft vestigingen te

OVERPELT	Leopoldlaan 44	(011)80 98 80
BALEN	Gasthuisstraat 16/1	
EKSEL	Heerstraat 12	(011)73 10 51
HAMONT	Nieuwstraat 1	(011)44 70 65
LOMMEL	Molsekiezel 66	(011)54 53 91
BALEN	Vaartstraat 72	(014)81 24 23
MEERHOUT	P. v. Haechtpl. 7	(014)30 86 93
NEERPELT	Heerstraat 43	(011)64 13 39

Rijschool HENDRIKS NV heeft een speciaal erkende vestiging in het MPI St.-Elisabeth te Wijchmaal.

PRIKBORD

UIT TE KNIPPEN ACTIVITEITEN VAN NATUURPUNT NOORD-LIMBURG

Derde trimester
JULI-AUGUST.-SEPT.
2012

za 07/07	Beheerswerken 'De Dommelvallei' te Eksel	9h Zuiveringsstation Eksel (Eikelbosstr baan Eksel-Kl. Brogel)
do 12/07	Vogelbuurten	20h Wateringhuis Lommel-Kolonie
za 04-05/08	Nationale Vlinderteldagen	Meer info zie www.vlindermee.be
zo 05/08	Geleide wandeling 'Vloeiweiden'	14h einde koloniestraat Lommel-Kolonie
ma 06/08	Avonduitstap 'Het Pijnven' te Eksel (Nachtzwaluwobservatie)	20h30 Parking Staatsbos Pijnven Kiefhoekstraat weg Eksel-Kerkhoven nabij Bosmuseum
do 16/08	Vogelbuurten	20h Wateringhuis Lommel-Kolonie
vr 17/08	Glimwormtocht Veewey	20h30 Autokeuring Eindhovensebaan Eksel
zo 19/08	Aanvang vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk	Vanaf zonsopgang op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
zo 19/08	Zomerwandeling 'Het Plat'	14h Schapenstal Palisstraat Overpelt
vr 24-25/08	Europese nacht van de Vleermuis	Meer info zie www.natuurpunt.be
za 25/08	Fietstocht door-en langsheen Netedal te Hechtel-Eksel	9h Kerk Eksel
zo 26/08	Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk	Vanaf zonsopgang op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
za 01/09	Natuurwandeling 'Blekerheide en Riebos'	14h Einde straat 'In de Putten' Lommel (nabij kanaalbrug Lommel-Luyksgestel)
za 01/09	Vleermuizenhappening te Kattebos	20h aan de basisschool "Eymard" Oude Diestersebaan 5
zo 02/09	Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk	Vanaf zonsopgang op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
zo 02/09	Geleide wandeling 'Vloeiweiden'	14h einde koloniestraat Lommel-Kolonie
za 08/09	Zomerfeest Natuurpunt Katershoeve'	Verdere info zie zonnedaaw nr 3
zo 09/09	Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk	Vanaf zonsopgang op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
do 13/09	Vogelbuurten	20h Wateringhuis Lommel-Kolonie
za 15/09	Beheerswerken 'De Dommelvallei' te Eksel	09h Zuiveringsstation Eksel (Eikelbosstr baan Eksel-Kl. Brogel)
zo 16/09	Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk	Vanaf zonsopgang op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
za 22/09	Beheerswerken 'De Veewey' te Eksel	09h op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
zo 23/09	Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk	Vanaf zonsopgang op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
zo 23/09	Prooivogelhappening Akindo Lommel	Zie media en www.natuurpunt.be
za 29/09	Beheerswerken in en om het Wateringhuis	09h parking Wateringhuis Lommel-Kolonie
zo 30/09	Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk	Vanaf zonsopgang op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
di 02/10	Verzending "Zonnedaaw" nr 4	20h ten huize van Paul Verheyen Klein Molenstraat 8 Neerpelt
zo 07/10	Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk	Vanaf zonsopgang op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
zo 07/10	Geleide wandeling 'Vloeiweiden'	14h einde koloniestraat Lommel-Kolonie
do 11/10	Vogelbuurten	20h Wateringhuis Lommel-Kolonie
zo 14/10	Vogeltrekwaarnemingen en ornithologisch ringwerk	Vanaf zonsopgang op het reservaat 'De veewey' Kiefhoekstraat te Eksel
zo 14/10	Week van het Bos Natuurwandeling in "Den tip"	14h aan de Tip zelf : Parking Kerkhof Kanaalstraat Lommel-Kerkhoven
Vanaf 19/8 ieder weekend vogeltrekwaarnemingen :		
* Elke zondag tot eind oktober op de Veewey (info A. Geuens 011/73.27.44)		
* Elke zaterdag en zondagvoormiddag Bergeyksedijk Hagevenreservaat (info Familie Beyen 011/64.35.80)		
* Alle dagen op het Kristalpark te Lommel (alleen trektelling) (info Toon Jansen (tel.: 011/54.23.16) en Michel Emmers (tel.: 011/54.28.70))		

AANKONDIGINGEN: GEBORTEKAARTJES * DOOPSUIKER *
UITNODIGINGEN: HUWELIJKEN * GOUDEN BRUILOFTEN *
WIJ MAKEN ONTWERPEN VOOR ALLES WAT U TE VIERN HEEFT

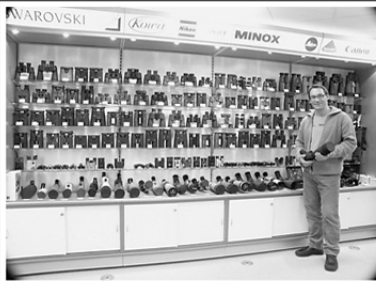
**Ontwerpen die bij u passen!
Voor alle gelegenheden**

* 0493-449076 *

star
design

...laat uw aankondigingen schitteren!

Foto Rooijmans

De verrekijker specialist
voor Nederland en België

met een assortiment van meer dan 170 verschillende verrekijkers en observatietelelescopen. Wij verkopen de topmerken: Leica, Swarovski en Zeiss.

Daarnaast zijn wij dealer van o.a. Bynolyt, Swift, Minolta, Nikon, Canon, Kowa, Minox, Steiner, etc...

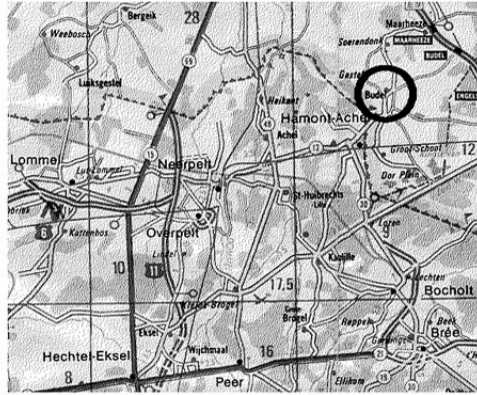
Foto Rooijmans

Markt 10 - 6021 CD - Budel
0495-494890
www.fotorooijmans.nl
h.rooijmans1@chello.nl

onze openingstijden:
maandag t/m donderdag
9.00-12.30 en 13.30-18.00

vrijdag
9.00-12.30 en 13.30-20.00

zaterdag
9.00-17.00

Uit sympathie

Overpelt

Tel.: 011.80.90.30
011.80.01.40

Kerkstraat 24, 3990 PEER
Tel./Fax 011/63.39.54

SAMSONITE : REISBENODIGDHEDEN VAN DE BESTE KWALITEIT
DIDDL - O'NEILL - KIPLING - HEDGREN - BUREAUARTIKELN

de 3 Gwaentjes

In de oudste taverne van Peer
lekker eten en gezellig drinken
binnen of in onze sfeervolle zomertuin

Steenweg op Wijchmaal 3 - 3990 Peer

Tel.: 011/63 20 05

SOOGEN IVO PARKETVLOEREN

Winnerstraat 76 3941 EKSEL

Openingsuren: zaterdag van 10 uur tot 17 uur
woensdag van 14 uur tot 18 uur

e-mail: ivo.soogen@skynet.be

www.soogen.be

GSM 0475/76 07 82

0495/57 23 34

KWANTEN BOUWMATERIALEN

Bouw Punt

Kwanten OVERPELT

GEVELSTENEN
DAKPANNEN
KLINKERS
MIX BETON
ISOLATIE
DAKRAMEN
MARMER
ARDUIN
GRANIET
ZAND & GRIND

44 Stuifzandstr (Industriepark) 3900-Overpelt

Tel: 011 64 44 72

Fax: 011 66 13 09

E-mail: ..... info@kwanten.com

URL: ..... http://www.kwanten.com

PLOEN

OPTIEK, CONTACTLENS - EN GEHOORCENTRUM
DORPSSTRAAT 44 • 3900 OVERPELT • TEL 011 64 13 78

VERHEYEN NV

Garage - Tweedehandswagens

Lutlommel 147, 3920 Lommel

Tel.: 011/54 05 20

GSM 0475/24 98 62

DECKERS

PERMANENTE INTERIEUR-BEURS

Sellekaertsstraat 13 3900 Overpelt
Tel. 011/64.16.02 Fax. 011/66.30.45

e-mail: info@deckers.be
www.deckers.be

TAPIJTEN VAST TAPIJT VINYLvloeren LAMINAAT/PARKET TRAPLOPERS ENZ...

Uw feesttaart = onze specialiteit
LUTLOMME 10 LOMMEL Tel.: (011)54 40 28
Woensdag gesloten

LOMME

thijs bouw n.v.

Hamonterweg 84

3910 Neerpelt

Zaakvoerder: PAUL THIJS Tel.: (011)64 14 78 Fax (011)64 83 64

Daar zijn de Harsmanneltjes!

Bericht uitgegeven door Ecologische werkgroep Meanderland op dinsdag 7 februari 2012 en met toelating overgenomen in Zonnedaaw.

Marsmanneltjes kennen we, maar Harsmanneltjes vermoedelijk niet. Op het einde van de 19de en in de eerste helft van de 20ste eeuw werden op de meeste heideterreinen en stuifduinen massaal naaldbomen aangeplant, voornamelijk Grove den: het ideale leefgebied voor Harsmanneltjes!

De groenblijvende Grove den (*Pinus sylvestris*) behoort tot de familie van de naaldbomen. Naalden verdampen - in vergelijking met bladeren - zeer weinig water omdat ze een veel kleiner bladoppervlak hebben. Door deze aanpassing kunnen naaldbomen goed gedijen op droge, voedselarme grond.

De Harsbuilmot maakt enkel gallen op jonge takken van Grove den (foto: Paul Wouters en Marianne Horemans)

Sommige Grove dennen vertonen een opmerkelijk fenomeen. Op de jonge takken van bomen op een open standplaats kan je een spoelvormige opzwellings aan treffen die aan één zijde bedekt is met een dikke klomp hars. Dit is het Harsmanneltje: een gal, die enkel op Grove den voorkomt en wordt veroorzaakt door de Harsbuilmot (*Retinia resinella*). Deze Harsbuilmot (soms ook Harsbuilvlinder genoemd) is een donkere bruingrijze nachtvlinder uit de familie van de Bladrollers (Tortricidae). Ze

wordt 16 à 20 mm groot en vliegt van mei tot juni. De vrouwtjes leggen hun eitjes op jonge zijtakken van de Grove den. Van zodra het eitje uitkomt, begint de rups aan de schors van een takje te knagen. De Grove den probeert haar knagende indringer af te houden door overvloedig veel hars af te scheiden. En net met deze hars, aangevuld met ontlasting en spinsel, bouwt de jonge rups een erwtgrote gal: het Harsmanneltje. De rups weet de harsafscheiding zodanig te regelen dat zij in het midden van de gal kan leven. Binnenin de gal bevinden zich twee kamers: één voor de rups (om in te leven en te groeien) en een tweede om haar uitwerpselen in te deponeren. In het Harsmanneltje voedt de rups van de Harsbuilmot zich met dennensappen.

Doorsnede van een Harsmanneltje met een rups en twee kamers (foto: Paul Wouters en Marianne Horemans)

Na de eerste overwintering wordt de gal vergroot tot een goeie 2 cm. In deze vergrote gal verpopt de rups na de tweede overwintering. Voordat de vlinder uitkomt, duwt de pop zich half door de intussen zacht geworden galwand naar buiten, zodat de uitsluitende mot niet aan de hars blijft kleven. Vroeger gingen mensen op zoek naar de gallen van de Harsbuilmot om met deze harsproppen vuur aan te maken (dennenhars brandt namelijk erg goed). Bij deze gallenzoekers stonden de gallen van de Harsbuilmot bekend als 'Harsmanneltjes', zondermeer een intrigerende volksnaam.

Tekst & foto's: Paul Wouters en Marianne Horemans, Ecologische werkgroep Meanderland

Jan Leroy bezit een interessant oud boekje met de eenvoudige maar duidelijke titel "Vogels". Het is uitgegeven bij Callewaert-De Meulenaere voor Davidsfonds in 1906 en de auteur is E.H.J. Iserbyt. Jan selecteert telkens voor Zonnedaaw een boeiende tekst uit dit boekje.

In vorige uitgaven was het onderwerp:

- "Stand-, trek- en zwerfvogels".

- "Nestbouw".

In deze Zonnedaaw:

- Nuttige en schadelijke vogels.

De teksten worden in de oorspronkelijke oude spelling weergegeven.

NUTTIGE EN SCHADELIJKE VOGELS

Geen koorn zonder kaf! Niet alle vogels zijn nuttig; daarbij is 't niet altijd gemakkelijk met juistheid te bepalen welke vogels wij als vriend of als vijand beschouwen en behandelen moeten. Menigeen is moedig ten strijde getrokken ter verdediging en bescherming der vogels. Maar 't gebeurt wel eens, dat sommigen, door hunnen iever meegesleept en ondanks de beste meening van den wereld, in de zonde van overdrevenheid vallen. Nochtans is 't met alle zaken gelijk: wil men nuttig werk verrichten, men moet binnen de palen der waarheid blijven; om reden van eene enkele ongerijmdheid kunnen soms de best gestaafde waarheden miskend en verwezen worden. Men moge een vogel in voordrachten en geschriften ophemelen en met vreeselijke geesels dreigen, al wie hem kwaad zou doen. De tuin- of landman, die ieder jaar ooggetuige en slachtoffer is van de schade door dienzelfden vogel toegebracht, voelt zich genegen, alhoewel ten onrechte, alle ander gezegde of geschrevene waarheid, ze moge vaststaan als Evangelie, met minachting te verstooten. Ernstige navorsching en rechtstreeksche waarneming alleen kunnen de vogels als nuttig of schadelijk doen kennen. Voor vele vogelsoorten, wel is waar, is 't niet zoo moeilijk ze naar waarheid en weerde te beoordeelen en te rangschikken. Niet noodig een geslepen natuurvorser te zijn, om 't nut te beseffen, ons door neerhofvogels verschaft: wij slapen op hunne pluimen, wij eten hunne eieren en versmaden hun lekker vleesch niet. Maar de zaak is min gemakkelijk als 't er op aankomt te bepalen tot hoever ze aan bosch-, tuin- en landbouw nuttig of schadelijk zijn, die talloze vogels, die vrij en blij in de wijde en blijde natuur rondfladderen. Menig puntje dient gewikt en gewogen te worden, vooraleer een oordeel te strijken. De voedingswijze komt hier voorzeker op eene voorname plaats. Weten waarmede de vogels hun buikske vullen is van 't grootste belang, maar niet gemakkelijk om achterhalen. Kon men nu en dan eens kijken in hun donker maagkamertje, vele geheimen en verholenheden zouden in 't klare getrokken worden. Voor sommige vogels is men zoo onbescheiden geweest en de bekomene uitslagen hebben de nieuwsgierigheid aangeprikkeld, zoodat men zich

er op toelegt om meer en meer aan de ingewanden der vogels de wetenswaardigheden af te vragen, die, ongelukkiglijk voor hen, op hun rug niet geschreven staan en die zij ook niet in menschentaal vermelden kunnen. Professor Rörig van Königsberg onderzocht meer dan 700 kraaienmagen, en in ons land heeft G. Staes, preparator ter Hoogeschool van Gent, die inwendige navorsching voortgezet, waarbij menige kraai hare maag en ook haar leven liet. Wat al nette en andere dingen in die magen ontdekt wierden zal verder aangeduid worden, wanneer wij, met de zwarte en bonte kraaien nadere kennis zullen maken. Dergelijk onderzoek, gepaard met rechtstreeksche waarnemingen, kan alleen tot grondige besluiten leiden.

Kerfdieretende (*Kerkdier = insect*) vogels zijn nuttig, zaadetende zijn schadelijk. Zoo denken velen, maar zoo is het niet altijd. Zijn de kwaaddoende kerfdieren talrijk, de nuttige ontbreken niet. Zonder het nut der vogels te willen betwisten, mag men toch zeggen en de laatste opzoekingen hebben 't klaar bewezen dat er meer schadelijke kerfdieren vernietigd worden door de kerfdieren zelve, voornamelijk door de sluipwespen (*ichneumonides*), dan door al de vogels samen. Zelfs bij schielijke invallen van een soort van schadelijke insecten en bijgevolg van rupsen, die uit hunne eieren voortkomen, zijn de vogels gewoonlijk niet bestand om de plaag te dempen en indien wij soms geene grotere rampen en verwoestingen te betreuren hebben, 't is aan de nuttige insecten dat wij het moeten danken. Daaruit volgt dat het eene grove dwaling is, de kerfdieren als uitsluitelijk vijandig en schadelijk te aanschouwen en blijkt het, dat de kerfdieretende vogels maar nuttig zijn voor zooveel zij de schadelijke kevers aanranden en de nuttige in vrede laten. Nochtans, de schadelijke kerfdieren talrijker zijnde dan de nuttige, mag men zeggen dat de kerfdieretende vogels, indien zij niet bijzonderlijk op de nuttige kerfdieren verlekkerd zijn, meer goed dan kwaad doen en onze bescherming verdienen. Wat de zaadetende vogels betreft, men zou ongelijk hebben ze alle als schadelijk te doemen en te vervolgen; immers nevens de goede zaden heeft men de onkruidzaden. Het maakt voorzeker de rekening

van den tuin- en landman niet, zijne goede zaden te zien verslinden, maar hij zal den vogel erkentelijk zijn, die 't onkruid van zijnen akker weert. Ter bepaling van nut of schade is 't ook niet onverschillig of de vogels het jaar door bij ons verblijven, ofwel slechts op gestelde tijden overkomen. Sommigen inderdaad zijn nuttig binst den broei- en kweektijd, maar worden schadelijk binst het overige van 't jaar. Komen ze hier broeden en hunne familie groot kweken, ze wezen welkom; maar gaan ze integendeel nest bouwen in vreemde oorden, om bij ons het overige van den tijd in ledigheid en strooperij te komen doorbrengen, wij moeten hun door kaal onthaal den weg naar onze gewesten doen vergeten. Vogels die gansch het jaar bij ons doorbrengen en ,gedurig nuttig blijven, dat zijn onze beste vriendjes, die ,wij van dicht moeten leeren kennen en die wij niet te veel beminnen, noch te goed behandelen kunnen. Maar zoek ze uit. De rechtveerdige zelve

zondigt zeven maal in den loop van den dag; in den vogelenwereld zal het zeker niet beter gelegen zijn dan bij ons kranke menschedom. Dikwijls nochtans is 't beter te vergeven dan te straffen; in alle geval mag men geen doodvonnis vellen vooraleer het klaar bewezen is, dat die zware straf verdiend is en het ernstig onderzocht werd of het bijgebrachte nut niet tegen de veroorzaakte schade opwegen kan. Verdere bespiegelingen zullen wellicht overbodig zijn om te doen verstaan, hoe moeielijk het soms is de vogels naar verdiensten te schatten en nut of schade scherp af te grenzen.

GROOT NIEUWS!

De geboorte is een feit

En het is ... Een vlinderwerkgroep!!!

HESPERIA

Op donderdag 22 maart jl. hebben we met 5 enthousiastelingen en de voorzitters van Natuurpunt Noord-Limburg een eerste samenkomst gehad, hierbij werd vlinderwerkgroep 'Hesperia' opgericht. De naam Hesperia is afkomstig van de kommavlinder (*Hesperia comma*), een zeldzame dagvlinder die aanwezig is in Lommel.

Het staat allemaal nog wel een beetje in zijn beginschoenen, maar het is de bedoeling om onze reservaten te monitoren. Zo kan de aan- of afwezigheid van bepaalde (vlinder)soorten aangetoond worden. Indien nodig kunnen er met behulp van deze waarnemingen beheersmaatregelen afgestemd worden.

Verder willen we natuurlijk ook het grotere publiek betrekken door het inrichten van wandelingen, happenings en lesmomenten om onze vlinders en andere insecten meer bekendheid te bezorgen.

Momenteel bestaat onze werkgroep uit Dries Heidi, Lenaerts Vivianne, Cox Pieter, Jansen Toon en mezelf. Geïnteresseerden kunnen natuurlijk altijd aansluiten. Meer info vind je op: <http://www.natuurpunt-noord-limburg.be/vlinders.html>. Je kan mij ook altijd mailen, via papilio@hotmail.be

Vlinderrijke groeten,
Rudi Wouters

Familienieuws

- We vernemen het overlijden van de Heer Jan Van Dael, echtgenoot van Mieke Hendriks, vader van Pierre en Annie Van Dael-Meekers. De familie is altijd betrokken geweest bij de werking van Wielewaal en Natuurpunt in Noord-Limburg. We bieden aan de familie onze deelneming aan.
- Bij Jan en Kathelijn Verheyen-Daenen, leden van onze Natuurpunt-afdeling, is een derde kindje geboren, Tuur. Ook grootouders Paul en Josée Verheyen-Vandeweyer zijn trots met hun zesde kleinkindje. Gelukwensen aan allen.

colofon

NATUURPUNT NOORD-LIMBURG

DOELSTELLINGEN:

- Stimuleren tot natuurbeleving en natuurstudie door vorming en natuur- en milieu-educatie (natuuruitstappen, voordrachten, dia-voorstellingen, cursussen, natuurreizen, onderzoek en inventarisatie van dier- en plantensoorten).
- Aandacht voor landschapszorg en milieubeleid.
- Actieve inzet voor natuurbehoud door het beheren, aankopen en uitbouwen van natuurreservaten in Noord-Limburg:
  - de Vloeiweiden in de Watering in Lommel-Kolonie,
  - de Lommelse heidegebieden: de Riebos, de Blekerheide, de Heuvelse heide en de Kattenbosserheide,
  - dendrologisch Wielewaalpark "Den Tip" in Lommel-Kerkhoven,
  - het Plat in Overpelt
  - de Dommelvallei in Hechtel-Eksel, Peer en Overpelt
  - de Veewei in Hechtel-Eksel.

LIDMAATSCHAP NATUURPUNT: 24 euro per gezin per kalenderjaar.

Je kan je lidgeld betalen hetzij via domiciliëring, hetzij via jaarlijkse overschrijving.

Domiciliëring: Elk jaar wordt je lidgeld automatisch afgehouden van je rekening. Indien je dit wenst en nog niet gebeurd is, dan kan je op twee manieren een domiciliëring aanvragen: via de website of via de telefoon of e-mail.

Via de website

Je bent al geregistreerd op de Natuurpuntwebsite
Log in en vul het online formulier in. Print het formulier uit en zet er met balpen een handtekening onder. Stuur het vervolgens naar Natuurpunt – ledenadministratie, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen. De inning van je lidgeld volgt dan automatisch. Een overschrijving is dus niet meer nodig!

Je bent nog niet geregistreerd op de website

Je kan op de website een pdf-formulier downloaden of je kan van de gelegenheid gebruik maken om je te registreren op 'Mijn Natuurpunt' en het online formulier in te vullen. Print het formulier uit en zet er met balpen een handtekening onder. Stuur het vervolgens naar Natuurpunt – ledenadministratie, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen.

De inning van je lidgeld volgt dan automatisch. Een overschrijving is dus niet meer nodig

Via de telefoon of e-mail

Bel naar 015-29 72 20 of mail naar info@natuurpunt.be. Zeg dat je lid wil worden via domiciliëring en geef je naam en adres door. Je ontvangt dan een foldertje met een domiciliëringformulier.

Overschrijving

Ben je tegen domiciliëring, dan kan je jaarlijks een overschrijving doen.

Schrijf 24 euro over op rekening 230-0044233-21 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, met vermelding "lidgeld Natuurpunt Noord-Limburg". (IBAN: BE17 2300 0442 3321, BIC: GEBABEBB). U ontvangt per jaar vier keer het nationaal tijdschrift "NATUUR.BLAD" en daarenboven vier keer ons afdelings-

blad "ZONNEDAUF".

ABONNEMENTEN tijdschriften:

Als lid van Natuurpunt Noord-Limburg ontvangt u per jaar vier keer het nationaal tijdschrift "NATUUR.BLAD" en daarenboven vier keer ons afdelingsblad "ZONNEDAUF".

Ieder lid van NATUURPUNT kan zich **facultatief** abonneren op:

- "NATUUR.FOCUS", het natuurhistorisch tijdschrift dat vier keer per jaar verschijnt voor 8,5 euro,
- "NATUUR.ORIOLUS", het vogeltijdschrift voor Vlaanderen dat ook vier keer per jaar verschijnt voor 8,5 euro.

Wie zich abonneert op NATUUR.FOCUS en ook op NATUUR.ORIOLUS betaalt 14,5 euro (in plaats van 2 x 8,5 euro).

ZONNEDAUF:

Dit is het driemaandelijks contactblad uitgegeven door NATUURPUNT Afdeling Noord-Limburg (Lommel en Overpelt).

Leden van andere afdelingen, die tevens ons ledenblad "ZONNEDAUF" wensen te ontvangen, betalen 7,5 euro, over te schrijven op rek. nr.: 456-1122981-39 (IBAN: BE13 4561 1229 8139) t.n.v. Natuurpunt Noord-Limburg.

Redactie:

Paul Verheyen, Kleinmolenstraat 8, 3910 Neerpelt
tel.: 011 640222 e-mail: pool.verheyen@skynet.be

Lay-out: st*rdesign

Drukker: copycenter Biemans, Lommel

Met dank: Aan iedereen die deze uitgave van ZONNEDAUF tot stand heeft helpen komen. Natuurpunt Noord-Limburg dankt tevens allen die met hun financiële bijdrage in ruil voor publiciteit de uitgave van ons ledenblad ZONNEDAUF ondersteunen.

Oplage 625 ex.

België - Belgique
 P.B.
 3900 OVERPELT
 12/2678

P808288

Natuurpunt, Vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen

Ledenadministratie: Leon Plessers - Pater Vanduffelstraat 5 bus 2 - 3900 Overpelt - 0472883814
 V.U. Paul Verheyen - Kleinmolenstraat 8 - 3910 Neerpelt - 011640222

